

Η Αυτοματοποίηση των Ελέγχων (Audit Automation) κλειδί για την επιτυχία της σύγχρονης Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου

Ανδρέας Κουτούπης
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κάκκος Δ. Χρήστος
Οικονομολόγος

Εισαγωγή

Την τελευταία εικοσαετία έχουν συντελεστεί σοβαρές και ταχύτατες εξελίξεις στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα οι οποίες έχουν μεταβάλλει ριζικά το περιβάλλον και τους όρους λειτουργίας της παγκόσμιας οικονομίας. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία και η δημιουργία νέων τάξεων δράσης των αγορών αποτελούν τις θεμελιώδεις δυνάμεις που διαμορφώνουν το νέο αυτό περιβάλλον. Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται διαρκώς στο χώρο των επιχειρήσεων μεταβάλλουν με γοργούς ρυθμούς τις ανάγκες και τις πρακτικές για τη βελτίωση της παραγωγικότητας του κεφαλαίου και για την οικονομική εν γένει ανάπτυξη.

Ωστόσο, οι αλλαγές δεν περιορίστηκαν μόνο στο επιχειρηματικό επίπεδο αλλά επεκτάθηκαν σε θεσμικό επίπεδο και σε επίπεδο εταιρικής κουλτούρας. Η καθιέρωση των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης, επέβαλλε την ανάπτυξη και εξέλιξη του θεσμού του εσωτερικού ελέγχου, ο ρόλος του οποίου είναι πλέον πολύ σημαντικός για την ανάπτυξη και την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας μιας επιχειρηματικής οντότητας.

Η γνώση της επιχείρησης και των κινδύνων που την απειλούν ο σχεδιασμός και η ορθή λειτουργία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ο έλεγχος εφαρμογής των διαδικασιών, η σύνταξη αναφορών προς τη διοίκηση και η συνεχής παρακολούθηση των εργασιών της επιχείρησης αποτελούν τους βασικούς άξονες εργασίας μιας Υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου.

Η εξέταση αυτή, όμως, πρέπει να είναι συνεχής, αφού οι δικλίδες ασφαλείας αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου, αλλάζουν τα πρόσωπα που τις εφαρμόζουν, οι κίνδυνοι που απειλούν την εταιρία καθώς και οι στόχοι της.

Οι αλλαγές αυτές επηρέασαν και τον τρόπο διενέργειας του εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος, μέσα από τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των λειτουργιών ενός οργανισμού και τη δημιουργία υγιών δομών, καλείται μέσα σε αυστηρά καθορισμένα χρονοδιαγράμματα να καλύψει ένα μεγάλο όγκο δουλειάς τόσο σε εύρος όσο και σε ποιότητα, που δεν θα μπορούσε να διεκπεραιωθεί αλλιώς παρά μόνο με κατάλληλο σχεδιασμό και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που η τεχνολογία παρέχει. Έτσι η χρήση, της τεχνολογίας πληροφοριών στη διαδικασία ελέγχου αφενός, αλλά και η διαχείριση γνώσης που σχετίζεται με τον έλεγχο αφετέρου, απέτελεσαν τα τελευταία κυρίως έτη για τις μεγάλες ελεγκτικές εταιρίες και τις μεγάλες κυρίως Διευθύνσεις Εσωτερικού Ελέγχου (ή Διευθύνσεις Επιθεώρησης όπως συνηθίζεται να ονομάζονται στις τράπεζες) στόχο καίριας σημασίας προκειμένου να

βελτιώσουν την ποιότητα της εργασίας ελέγχου και την παραγωγικότητα του προσωπικού τους.

Αυτοματοποίηση του ελέγχου και ελεγκτικές εργασίες

Οι τέσσερις μεγαλύτερες εταιρείες ορκωτών ελεγκτών και συμβούλων επιχειρήσεων (Big 4 - PricewaterhouseCoopers, Ernst& Young, KPMG και Deloitte) ήταν στην πρώτη γραμμή της χρήσης μικροϋπολογιστών για πολλά χρόνια κυρίως για την προετοιμασία πλάνων ελέγχου, προγραμματισμού ελεγκτικών εργασιών, απολογισμών, εκθέσεων ελέγχου καθώς και ειδικής φύσεως ελέγχων με πιο συγκεκριμένες πρακτικές διεξαγωγής. Η απομάκρυνση όμως από τα συστήματα και τους ελέγχους συναλλαγών και η προσέγγιση των ελέγχων με εστίαση στον κίνδυνο (Risk based Audit), ο οποίος συγκεντρώνει την προσπάθεια της ομάδας ελέγχου στους τομείς επιχειρηματικής δράσεως του πελάτη με τον υψηλότερο κίνδυνο, οδήγησαν τόσο τις ελεγκτικές εταιρίες, όσο και τις μεγάλες Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου στην υιοθέτηση μιας στρατηγικής συνδεδεμένης με τη χρήση του ελέγχου βασισμένου στον κίνδυνο αφ' ενός, και στην υιοθέτηση της τεχνολογίας πληροφοριών για την πραγματοποίηση περισσότερο αυτοματοποιημένων και στερεότυπων ελεγκτικών διαδικασιών αφετέρου. Αυτές οι εφαρμογές περιγράφονται γενικά ως «Αυτοματοποίηση του Ελέγχου» η οποία μπορεί να οριστεί ως: «η χρήση των υπολογιστών στην διεύθυνση, στον προγραμματισμό, στην απόδοση και στην ολοκλήρωση των ελέγχων προκειμένου να εξαιρεθεί ή να μειωθεί ο χρόνος που ξοδεύεται στις υπολογιστικές ή στις εργασίες γραφείου, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα στην ελεγκτική κρίση και να εξασφαλιστεί συνέπεια στην ποιότητα του ελέγχου». Εκτός όμως από τα οφέλη αυτά, η αυτοματοποίηση του ελέγχου μπορεί να βελτιώσει τα κίνητρα, την ικανοποίηση από την εργασία και την απόδοση του προσωπικού, με την εξάλειψη των μη παραγωγικών βημάτων ελέγχου. Η αυτοματοποίηση του ελέγχου μπορεί, επίσης, να αποδεσμεύσει προσωπικό ελέγχου και από τις γραμματειακές υπηρεσίες, το οποίο μπορεί παραγωγικότερα να απασχοληθεί σε άλλους τομείς υποστηρικτικούς των υπηρεσιών ελέγχου, όπως π.χ. στην ανάλυση δεδομένων κλπ. Με τον τρόπο αυτόν και το προσωπικό αυτό δυνατόν να συμβάλλει στην παροχή ποιοτικής υπηρεσίας στους πελάτες, ενισχύοντας την αντίληψη των πελατών για την ποιότητα της υπηρεσίας ελέγχου και βελτιώνοντας τη γνώση και του προσωπικού του πελάτη στην χρήση της τεχνολογίας πληροφοριών.

Η αυτοματοποίηση του ελέγχου χρησιμοποιείται σήμερα στις περισσότερες πτυχές της διαδικασίας ελέγχου αν και ένα μεγάλο μέρος αυτού που καλείται αυτοματοποίηση ελέγχου αποτελείται μόνο από εφαρμογές επεξεργασίας κειμένου (word) και υπολογισμών με λογιστικά φύλλα (spreadsheets). Πάντως οι ελεγκτικές εταιρίες καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες και πραγματοποιούν μεγάλες επενδύσεις στην αυτοματοποίηση του ελέγχου προβάλλοντας την ανάγκη να βελτιωθεί η ποιότητα της εργασίας ελέγχου αφενός και να μειωθούν οι δαπάνες ελέγχου αφετέρου. Έτσι, η αυτοματοποίηση του ελέγχου μπορεί να θεωρηθεί ως μια άλλη τεχνολογία που οι εταιρίες ελέγχου υιοθετούν για να διατηρήσουν κυρίως την ανταγωνιστικότητα και την αποδοτικότητά τους.

Επιπτώσεις από την αυτοματοποίηση του ελέγχου

Οι επιπτώσεις (θετικές και αρνητικές) από την αυτοματοποίηση του ελέγχου θα μπορούσαν να εξεταστούν σε σχέση με πολλές παραμέτρους. Στην παρούσα εργασία μας, κατ' οικονομίαν, θα περιοριστούμε σε τρεις τις οποίες θεωρούμε ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες. Κατ' αρχήν η αυτοματοποίηση του ελέγχου μπορεί να έχει ιδιαίτερα θετική επίπτωση στον τομέα διαχείρισης γνώσης σχετικά με τον έλεγχο τόσο σε στρατηγικό, όσο και σε τακτικό και τεχνικό επίπεδο. Δεύτερον, η αυτοματοποίηση του ελέγχου, μπορεί να έχει επιπτώσεις στη δομή και στις διαδικασίες της οργάνωσης μας υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου και τρίτον, η αυτοματοποίηση μπορεί να έχει θετικές (και αρνητικές ενίοτε) επιπτώσεις στη συμπεριφορά και στις συνήθειες των ατόμων που ασχολούνται με τον έλεγχο. Ειδικότερα:

Επιπτώσεις στον Τομέα Διαχείρισης Γνώσης

Η χρησιμότητα των λειτουργιών διαχείρισης γνώσης είναι εμφανής και στα τρία επίπεδα μιας καλά οργανωμένης Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου. Στο στρατηγικό επίπεδο, δηλαδή στο επίπεδο που σχετίζεται με έναν μακροπρόθεσμο σχεδιασμό εργασιών, η σχεδίαση των μελλοντικών δραστηριοτήτων μιας Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου επιβάλλεται να γίνει εξετάζοντας την υπάρχουσα γνώση αφενός και τη γνώση που σχετίζεται με μελλοντικές διαδικασίες αφετέρου. Στο τακτικό επίπεδο η Υπηρεσία προσπαθεί να προσδιορίσει και να τυποποιήσει την υπάρχουσα γνώση, να αποκτήσει νέα γνώση για μελλοντική χρήση και να την αρχειοθετήσει σε οργανωσιακές μνήμες. Ακόμη, πρέπει να δημιουργήσει συστήματα πληροφοριών τέτοια που θα επιτρέπουν την αποδοτική χρήση της γνώσης ελέγχου μέσα στην υπηρεσία. Τέλος, στο τεχνικό επίπεδο, η γνώση ελέγχου χρησιμοποιείται στην καθημερινή πρακτική διεξαγωγής της ελεγκτικής εργασίας από τους ελεγκτές που την αξιοποιούν στην εκτέλεση των καθημερινών τους καθηκόντων και που πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση στη χρήσιμη γνώση στον κατάλληλο τόπο και χρόνο.

Έτσι, για την υποστήριξη των λειτουργιών διαχείρισης γνώσης στον έλεγχο, οι ελεγκτές χρησιμοποιούν ένα μεγάλο αριθμό τεχνολογιών πληροφορικής όπως π.χ. τη χρήση ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (e-mail), τη χρήση ηλεκτρονικών προγραμμάτων ελέγχου και φύλλων εργασίας, τεχνολογίες διαχείρισης εγγράφων, τοπικών δικτύων, παράγουν αυτοματοποιημένα εκθέσεις ελέγχου και άλλες αναφορές, αυτοματοποιούν τις διαδικασίες επανελέγχων (follow up) κ.λ.π.

Τα αγαθά που σχετίζονται με τη γνώση (Knowledge Assets) στον τομέα του ελέγχου αποτελούν τον παράγοντα που ενδυναμώνει την ικανότητα της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου να λειτουργεί πιο αποδοτικά και να πετυχαίνει περισσότερα αποτελέσματα, όπως:

- Ενίσχυση της δυνατότητας ομαδικής εργασίας τόσο ταυτόχρονα (π.χ. 2 ή περισσότεροι χρήστες να έχουν πρόσβαση), όσο και μεταγενέστερα της ελεγκτικής εργασίας (π.χ. 1 προϊστάμενος να επισκοπεί την εργασία των ελεγκτών του).
- Δυνατότητα επισκόπησης της ελεγκτικής εργασίας των σχετικών φύλλων εργασίας και του φακέλου εργασιών από απόσταση (Remote review).
- Δυνατότητα πρόσβασης σε σημαντικά στοιχεία και δεδομένα από απόσταση.
- Δυνατότητα ευκολότερης σύνδεσης των ευρημάτων ελέγχου με καλές πρακτικές, πολιτικές και διαδικασίες και κινδύνους (διαμέσου σχετικών βάσεων δεδομένων).

- Δυνατότητα ευκολότερης μελέτης και ανάλυσης αντίστοιχων παλαιών εκθέσεων ελέγχου και επιτυγχάνεται αποδοτικότερη χρήση των ήδη καταγεγραμμένων στοιχείων και δεδομένων.
- Δυνατότητα αναζήτησης (search) βάσει οποιασδήποτε λέξης-κλειδί (Keyword) με σκοπό την γρήγορη ανεύρεση της πληροφορίας στον κατάλληλο τόπο και χρόνο.
- Η αποτελεσματική Διαχείριση της γνώσης διευκολύνει το αποτελεσματικότερο «follow up» των εκκρεμοτήτων δια μέσου της δυνατότητας υπενθύμισης (π.χ. Lotus Notes Agenda).
- Αυξάνει την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την οικονομικότητα στην χρήση των πόρων της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου.
- Η απασχόληση μόνο συγκεκριμένων στελεχών στην ενημέρωση και την διαχείριση των συγκεκριμένων βάσεων δεδομένων έχει ως αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται μεγιστοποίηση της δυνατότητας αποτελεσματικής χρησιμοποίησης του χρόνου για τα υπόλοιπα στελέχη.
- Εξασφαλίζεται η ομοιόμορφη διεκπεραίωση των ελέγχων σύμφωνα με την μεθοδολογία της εκάστοτε εταιρείας, καθώς επίσης και η απαραίτητη διάχυση της γνώσης εντός των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου.

Εξάλλου, η διαχείριση γνώσης στον τομέα του ελέγχου δεν σχετίζεται μόνο με τη διαχείριση των αγαθών που προαναφέραμε, αλλά και με τη διαχείριση των διαδικασιών που σχετίζονται με τη γνώση. Τέτοιες διαδικασίες είναι:

- η δημιουργία της γνώσης,
- η διαφύλαξη της γνώσης,
- η χρήση και ο διαμερισμός της γνώσης.

Το τρίπτυχο αυτό πρέπει να αποτελεί την «οργανωσιακή μνήμη» μιας σύγχρονης Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου, όπως αυτή μπορεί να καταγραφεί και να αξιοποιηθεί με βάση την πείρα, τις γνώσεις και την ερευνητική ικανότητα των μελών της.

Επιπτώσεις στη δομή και στις διαδικασίες της οργάνωσης μιας Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου

Οποιοσδήποτε τύπος συστήματος αυτοματοποίησης εισάγεται σε έναν οργανισμό, θα παραγάγει κάποια απροσδόκητα αποτελέσματα, επειδή προκαλεί αλλαγή στο σύστημα και τη δομή του οργανισμού αυτού. Σε μια μελέτη (Coombs et to al. 1992) υποστηρίζεται ότι η τεχνολογία πληροφοριών έχει έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα σε αντίθεση με άλλες τεχνολογίες. Οι πληροφορίες συνδέονται στενά με τις σχέσεις δύναμης - γνώσης και τις μορφές υποκειμενικότητας που υπάρχουν μέσα σε αυτές.

Από την αντίληψη αυτή δεν εξαιρούνται οι ελεγκτικές εταιρίες που έπρεπε από πολύ νωρίς να προσαρμόσουν τις λειτουργικές τους μεθόδους και στρατηγικές, προκειμένου να διατηρηθεί η ανταγωνιστική θέση τους. Έτσι η υιοθέτηση της αυτοματοποίησης του ελέγχου η παραγωγή σύγχρονων λογισμικών πακέτων ελέγχου, κ.λ.π. αποτέλεσαν μια απάντηση σε αυτές τις ανταγωνιστικές πιέσεις.

Γενικά, ο έλεγχος είναι μέρος του ρυθμιστικού πλαισίου που ορίζει τις πρακτικές εργασίας και τη συμπεριφορά των ελεγκτικών εταιριών και του προσωπικού τους και υπό αυτή την αντίληψη μπορεί να διατηρηθεί ενδοϋπηρεσιακά μέσα στην πρακτική του ελέγχου (Power, 1997). Ένας από

τους τρόπους με τους οποίους φανερώνεται αυτή η έννοια του ελέγχου είναι μέσω των πρακτικών που σχεδιάζονται ώστε να παραδώσουν ένα υψηλής ποιότητας τυποποιημένο προϊόν – πόρισμα ελέγχου με το ελάχιστο κόστος. Στη συνέχεια, η επιλογή των μηχανισμών ελέγχου και της αποτελεσματικότητάς τους έχει επιπτώσεις στη δυνατότητα ή μη της εταιρίας να ανταγωνιστεί επιτυχώς στην αγορά.

Επιπτώσεις στη συμπεριφορά και στις συνήθειες των ατόμων που ασχολούνται με τον έλεγχο

Η αυτοματοποίηση του ελέγχου περιλαμβάνει και τη νέα τεχνολογία (υπό την ευρεία έννοια) και την τεχνολογία πληροφοριών καθώς και οι δύο μπορούν να ενισχύσουν την διεκπεραίωση των ελεγκτικών διαδικασιών. Η αυτοματοποίηση του ελέγχου επιτρέπει στην εταιρία να επιβάλει αποτελεσματικότερα τον επιθυμητό τρόπο προσέγγισης του ελέγχου και τις τυποποιημένες διαδικασίες στο προσωπικό που ασχολείται με τον έλεγχο. Παραδείγματος χάριν η ιδιαίτερη χρήση «προτύπων» στη σύνταξη εκθέσεων προς τη Διοίκηση και των εκθέσεων στις Ρυθμιστικές Αρχές, κλπ.

Η Τεχνολογία Πληροφοριών χρησιμοποιείται ως μηχανισμός ελέγχου μέσα από τις διαδικασίες εξασφάλισης ποιότητας της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου. Συγκεκριμένα, η αυτοματοποίηση του ελέγχου μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξασφαλίσει ότι το προσωπικό του ελέγχου ακολουθεί τις διαδικασίες που καθορίζονται στα προγράμματα ελέγχου.

Εντούτοις, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η χρήση της αυτοματοποίησης του ελέγχου μέσα στη διαδικασία εξασφάλισης ποιότητας θα εμπόδιζε τη χρήση της κρίσης των ελεγκτών που ιδιαίτερα εκτιμάται από τις Υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου. Αλλά κάτι τέτοιο δεν παρατηρήθηκε· τουναντίον έχει αποδειχθεί ότι η αυτοματοποίηση του ελέγχου βελτιώνει την ποιότητα της σκέψης στην οποία το προσωπικό είναι αναγκασμένο να κινείται και να λειτουργεί.

Αν και οι διευθυντές και οι συνεργάτες του ελέγχου θεωρούν ότι η αυτοματοποίηση του ελέγχου είναι συμβατή με τη δημιουργικότητα και την κρίση, υπήρξαν κάποια στοιχεία στο παρελθόν που έδειξαν ότι το προσωπικό που ασχολείται με τον λογιστικό έλεγχο βυθίζεται εντατικά στη χρησιμοποίηση των υπολογιστών στον εργασιακό χώρο, γεγονός που φανερώνει, ίσως, εξάρτηση στην τεχνολογία που οδηγεί στην υιοθέτηση μίας πιο μηχανιστικής, και λιγότερο κρίσεως προσέγγιση.

Οι αλλαγές που επέρχονται στη διαδικασία ελέγχου από την αυτοματοποίησή του, προς ανταπόκριση σε μια αλλαγή για τη διευκόλυνση του τρόπου διακυβέρνησης, εμφανίζονται να ενισχύουν τη νέα δομή διακυβέρνησης επειδή η ένταση του ελέγχου από τους συνεργάτες αυξάνεται. Η γενική αποδοχή από το προσωπικό αυτού του αυξανόμενου ελέγχου μπορεί να εξηγηθεί από την κουλτούρα της πειθαρχίας που ενσωματώνεται στις ελεγκτικές εταιρίες και στις Υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου και τις διαδικασίες εργασίας τους. Η αυτοματοποίηση του ελέγχου μπορεί να προσθέσει ένα περαιτέρω «στρώμα» ελέγχου του κατώτερου ελεγκτικού προσωπικού ή να επιφέρει τις αλλαγές στις σχέσεις ελέγχου. Κατ' αυτό τον τρόπο, η αυτοματοποίηση του ελέγχου ενισχύει και επαναδημιουργεί τις δομές της σπουδαιότητας, της νομιμοποίησης και της διακυβέρνησης στις ελεγκτικές εταιρίες και στις Υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου.

Εκτός από τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας πληροφοριών για τη διευκόλυνση του ελέγχου, οι ελεγκτές κάνουν πλέον εκτενή χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για τη μεταξύ τους επικοινωνία αλλά και με τους πελάτες τους. Έτσι, δεν είναι απαραίτητο για αμφότερα τα συμβαλλόμενα μέρη να είναι παρόντα αφού τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μπορούν να σταλούν, να διαβαστούν και να απαντηθούν αναλόγως από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Η χρήση της Τεχνολογίας Πληροφοριών και των συγκεκριμένων εφαρμογών αυτοματοποίησης του ελέγχου, μπορεί ακόμη, να επιφέρει θετικές αλλαγές στη μεθοδολογία της εταιρίας. Η αυτοματοποίηση του ελέγχου επιτρέπει στους ελεγκτές να κάνουν πράγματα που δεν θα μπορούσαν να γίνουν χωρίς αυτήν, π.χ. λεπτομερειακές στατιστικές αναλύσεις, Αναλυτικές Διαδικασίες Ελέγχου (Analytical Reviews) κλπ. Μπορεί επίσης, να αλλάξει τη φύση της διαχείρισης της ίδιας της διαδικασίας του ελέγχου, π.χ. επιτρέποντας την εξ αποστάσεως πρόσβαση στα αρχεία από τους συνεργάτες κλπ.

Η αυτοματοποίηση του ελέγχου μπορεί να επηρεάσει αμεσότερα τη σχέση ελέγχου μεταξύ της διοίκησης του ελέγχου, της διεύθυνσης και των συνεργατών. Ένας από τους κύριους τρόπους με τους οποίους η σχέση ελέγχου αλλάζει είναι με την χρήση διαμοιρασμού των πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Τέτοιοι τεχνολογικοί τρόποι επικοινωνίας μπορούν να βοηθήσουν τη διαδικασία ελέγχου χωρίς την ανάγκη για άμεση προσωπική επαφή και χωρίς τη χαλάρωση του ελέγχου.

Η αυτοματοποίηση του ελέγχου χρησιμοποιείται επίσης από την ανώτερη διοίκηση της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου, εν μέρει, για να ενισχύσει τον έλεγχο των αντιστάσεων των κατώτερων τμημάτων που θα εμφανιστούν με την υλοποίηση ενός αυτοματοποιημένου μοντέλου εργασίας. Παραδείγματος χάριν, η επικοινωνία με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μπορεί να αλλάξει τη μορφή και τη φύση της διαδικασίας ελέγχου ως εξής: Αφ' ενός η δυνατότητα των διευθυντών και των συνεργατών του ελέγχου να έχουν συνεχή πρόσβαση στο κατώτερο προσωπικό ελέγχου, δίνει την εντύπωση αυξημένου ελέγχου και επιτήρησης. Αφ' ετέρου, η έλλειψη άμεσης επαφής μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε αντίθεση με αυτή της τηλεφωνικής επικοινωνίας, επιτρέπει στο κατώτερο προσωπικό ελέγχου να υιοθετήσει συμπεριφορές που μπορούν αν υπονομεύσουν το μηχανισμό ελέγχου, παραδείγματος χάριν αφήνοντας τα μηνύματα αναπάντητα ή δίνοντας ελλιπείς απαντήσεις (Giddens) κλπ.

Από την άλλη πλευρά όμως, η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους μεγάλους οργανισμούς μπορεί να δημιουργήσει μια νέου είδους επικοινωνία που πραγματοποιείται μεταξύ των ανθρώπων που δεν θα επικοινωνούσαν κανονικά άμεσα ο ένας με τον άλλον. Η διεύρυνση και η αύξηση της επικοινωνίας είναι άμεση συνέπεια της εκτενούς χρήσης του συστήματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και της αυτοματοποίησης του συστήματος. Επιπλέον, η ανωνυμία και η διατήρηση της απόστασης που προσφέρουν οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών ταχυδρομείων, μπορούν να βοηθήσουν στην καταστολή μερικών από τα διαπροσωπικά εμπόδια που ίσως να υπάρχουν μεταξύ των ατόμων τόσο μέσα, όσο και έξω από την εταιρία. Αυτά αποτελούν ένα ελάχιστο δείγμα προβληματισμών που απασχολούν τους ερευνητές του χώρου και ειδικά τις πέντε μεγάλες ελεγκτικές εταιρίες.

Αυτοματοποίηση ελέγχου και εφαρμογές

Στην παραπάνω λογική σχετικά με τη χρησιμότητα και τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η αυτοματοποίηση του ελέγχου στις εταιρείες, κινούνται και οι διάφορες εφαρμογές, τα διάφορα πακέτα ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων (λογισμικό) που έχουν κατά καιρούς αναπτυχθεί από διάφορες ελεγκτικές εταιρίες. Το Teammate Audit Management System της Pricewaterhouse Coopers, το AS2 της Deloitte, το Auto Audit της Paisley Consulting κ.λ.π. αποτελούν κάποιες μόνο από τις εν λόγω εφαρμογές.

Η PricewaterhouseCoopers για παράδειγμα αναφέρει ότι το Teammate Audit Management System αποτελεί την βραβευμένη σουίτα διαχείρισης ελεγκτικών έργων. Συγκεκριμένα αποτελεί ένα δυναμικό αυτοματοποιημένο σύστημα διαχείρισης ελέγχου, το οποίο χρησιμοποιείται ευρέως και συμβάλει στην αύξηση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας ολόκληρης της διαδικασίας ελέγχου. Συγκεκριμένα, το TeamMate χρησιμοποιείται από περισσότερους από 40.000 ελεγκτές σε τουλάχιστον 1.000 οργανισμούς παγκοσμίως και αποτελεί σημείο αναφοράς στην αγορά εργαλείων για τη διαχείριση ελεγκτικών έργων, την αύξηση της αποτελεσματικότητας και την συνολική παραγωγικότητα των ελεγκτικών εργασιών, την αξιολόγηση κινδύνων, τον προγραμματισμό και το σχεδιασμό των εργασιών, την εκτέλεση και την επισκόπηση αυτών, την ανάλυση των αποτελεσμάτων των ελέγχων, την παραγωγή αναφορών προς την Επιτροπή Ελέγχου και τέλος την αρχειοθέτηση.

Η προστιθέμενη αξία προέρχεται από:

- Την αύξηση της παραγωγικότητας έως και 20%-25% στο πρώτο έτος χρήσης.
- Την μείωση του χρόνου που αναλώνεται σε εκείνα τα στοιχεία που παρέχουν τη λιγότερη αξία.
- Την ανεξάρτητη λειτουργία τους και τη δυνατότητα εφαρμογής του στα περισσότερα Τεχνολογικά Πληροφοριακά συστήματα.
- Την δυνατότητα παράλληλης ανταλλαγής πληροφοριών από τους χρήστες του.
- Το επίπεδο ασφάλειας που περιλαμβάνει την αυτόματη κρυπτογράφηση και τη συμπύεση όλων των στοιχείων ελέγχου.
- Την εφαρμογή του σε όλα τα είδη των επιχειρήσεων.
- Την εύκολη χρήση του, την ταχεία εκπαίδευση των χρηστών κλπ.

Σύμφωνα με μελέτες της PricewaterhouseCoopers, οι σύγχρονοι εσωτερικοί ελεγκτές αναλώνουν περίπου το 40% του χρόνου τους στην καταγραφή και την επισκόπηση της ελεγκτικής τους εργασίας και την προετοιμασία αναφορών. Εντούτοις, χρήστες της εφαρμογής TeamMate αναφέρουν μέση αύξηση της παραγωγικότητας κατά 20% -25% στον πρώτο χρόνο χρήσης του εργαλείου. και κατακόρυφη μείωση του χρόνου εργασίας στα στοιχεία με τη χαμηλότερη προστιθέμενη αξία. Το TeamMate ωθεί τους χρήστες όλων των βαθμίδων στην όσο το δυνατόν λιγότερη ενασχόληση τους με την καταγραφή και την επισκόπηση και την αύξηση ενασχόλησης τους με εργασίες προστιθέμενης αξίας. Εκτεταμένη εφαρμογή βρίσκει και η εφαρμογή TeamRisk η οποία αποτελεί ένα προηγμένο εργαλείο για την αξιολόγηση κινδύνων, το οποίο δίνει τη δυνατότητα προγραμματισμού των ελεγκτικών εργασιών βάσει της αξιολόγησης κινδύνων. Το TeamSchedule παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα να προγραμματίσουν ελεγκτικά έργα και να ορίσουν τους ελεγκτές που θα συμμετάσχουν σε αυτά. Καθιστά δυνατή τη οπτική παρουσίαση της ανάθεσης των ελεγκτών σε αντίστοιχα έργα καθώς και τον εντοπισμό των προγραμματισμένων ελέγχων στο ετήσιο πλάνο ελέγχου. Τέλος, το TeamCentral, παρέχει τη δυνατότητα εύκολης διαδικτυακής αναζήτησης

σημαντικών ελεγκτικών στοιχείων όπως είναι τα ευρήματα ελέγχου, οι παραγμένες αναφορές, οι συνδεδεμένοι κίνδυνοι ή οι δικλείδες ασφαλείας. Στοιχεία τα οποία είναι αποθηκευμένα στη βάση δεδομένων της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου, όπως επίσης και δυνατότητα εντοπισμού και παρακολούθησης του ποσοστού υλοποίησης των συστάσεων επί των ευρημάτων ελέγχου. Παράλληλα διευκολύνει την ανάλυση τάσεων (trend analysis) σημαντικών στοιχείων πριν την επισκόπηση του ελεγκτικού έργου και την προώθηση αναφορών προς την Επιτροπή Ελέγχου.

Συμπέρασμα

Όλα τα παραπάνω δείχνουν ότι η αυτοματοποίηση του ελέγχου δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί απλά ως τεχνολογία για τη βελτίωση της ποιότητας ή / και της παραγωγικότητας της διαδικασίας ελέγχου. Έχει επίσης αξία και ως σύμβολο της ανταγωνιστικότητας της εταιρίας στην αγορά και ως εκ τούτου βοηθά να προαγάγει την εταιρία και στους πελάτες της και εσωτερικά. Επιπλέον, η αυτοματοποίηση του ελέγχου προσφέρει ιδιαίτερες ευκαιρίες για καλύτερη διοικητική επιτήρηση και έλεγχο, αλλά συγχρόνως διευκολύνει την εφαρμογή μιας λιγότερο ιεραρχικής οργανωτικής δομής. Η αλλαγή αυτή της οργανωτικής δομής εμφανίζεται επιτακτική για την εισαγωγή ενός αυτοματοποιημένου συστήματος ελέγχου, ώστε να μπορέσει το σύστημα αυτό να συμβάλει στην αύξηση της αποδοτικότητας και να προσδώσει αξία στο οργανισμό, την υπηρεσία, και, ευρύτερα, την εταιρία που την υιοθετεί.

Βιβλιογραφία

- Bret Watson, Current Practices in Audit Automation, ISACA, 1998
Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW), 1993,
Audit Automation, IT Briefing Number 4, Chartech Books, London
Institute of Internal Auditors Inc., The value of automation: a quality improvement recommendation prompts the CAE to review her approach to audit work papers, 2006
Institute of Internal Auditors Inc., Worldwide Audit Automation - automated system simplifies auditing - Statistical Data Included, 2000
Institute of Internal Auditors Inc., Audit automation with Lotus Notes, 1997
Michael J. Fischer, "REALIZING" THE BENEFITS OF NEW TECHNOLOGIES AS A SOURCE OF AUDIT EVIDENCE: AN INTERPRETIVE FIELD STUDY, St. Bonaventure University, 1996
Stuart Manson, Sean McCartney and Michael Sherer, Audit automation as control within audit firms, Department of Accounting, Finance and Management, University of Essex, Colchester, UK, 2000
The Gale Group Inc., Audit automation: a blueprint for success, 2006
www.pwc.com/teammate